בס"ד

To'ameha:

Infusing The Taste Of Shabbos Into Erev Shabbos

This week's shiur has been generously sponsored by Charlie and Mimi Gershbaum and Yaakov and Penina Wahrman. Thank you!

Congregation Ohr Torah

Thursday night Live

Thursday 6/8/23

Rabbi Sariel Malitzky

What should our ערב שבת look like?

1) שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רנ

ישכים בבוקר ביום ששי להכין צרכי שבת, ואפילו יש לו כמה עבדים לשמשו ישתדל להכין בעצמו שום דבר לצרכי שבת כדי לכבדו, כי רב חסדא היה מחתך הירק דק דק...ורב נחמן היה מתקן הבית...ומהם ילמד כל אדם, ולא יאמר: לא אפגום כבודי, כי זה הוא כבודו שמכבד השבת.

Where does טועמיה come from? Is it a real thing?

2) מגן אברהם סימן רנ

מצוה לטעום התבשילין וצריך לטעום מכל תבשיל בע"ש (כתבים)

Why? What's the purpose?

Reason #1a: Be prepared because if not...

3) מחזור ויטרי סימן קצא

טועמיה חיים זכו. תנא כל הטועם תבשילו בערב שבת מאריכין לו ימיו ושנותיו. ובירושלמי מפרש טעמא שלא יכעוס על בני ביתו מפני הקדחת תבשילו. וכת' וידעת כי שלום אהלך (איוב ה). ומוקמינ' ליה בשבת בהדלקת הנר וכל שכן שצריך להזהר פן יקדיח התבשיל

Reason #1b: Be prepared! Guess who is coming!

4) ספר כלבו סימן לז

ואחר אומר קדושת השם ואחר יאמר תכנת שבת רצית וכו'...טועמיה חיים זכו מצוה לטעום תבשילי שבת בערב שבת כדי לתקנם כהוגן ויהיו נאכלין לתאוה

5) מטה משה עמוד העבודה שבת, ראש חודש, ברכת הלבנה סימן תח

נהגו אנשי מעשה לטעום התבשילים בערב שבת כדי לתקנם כהוגן ויהיו נאכלים לתאוה. וכן מצאתי בשם הירושלמי טועמיה חיים זכו, מצוה לטעום קודם השבת טעם תבשילי שבת לכבודה,

6) ערוך השולחן אורח חיים סימן רנ

ונכון לטעום בע"ש מכל תבשילי שבת טועמיה חיים זכו וזהו הכל מכבוד השבת כמי שמכין את עצמו על אדם גדול לקבל פניו שטועם התבשילין

7) שער הכוונות

גם ראוי לאדם לטעום כל התבשילין שמבשל בערב שבת לכבוד השבת כי הוא דוגמת האדם המכין סעודה למלך וטועם התבשילין, אם הם טובים, ואם חסרין איזה תבלין כדי שיתקנם או כדי שיבשל תבשילים אחרים. וכ"ז הוראה שמקבל האורח בסבר פנים יפות. וזהו סוד "טועמיה חיים זכו" שתקנו בתפילת מוסף דשבת המתחיל "תכנת שבת רצית קרבנותי' כו'", כי כל הטועם התבשילין של שבת מערב שבת זוכה לחיים עליונים

Obligation? Mitzvah? Nice idea?

8) יוסף אומץ חלק א דיני ערב שבת סימן תקעו

מצוה לטעום בערב שבת מתבשילי שבת אם הם מתוקנים ומתובלים כראוי לפי כבוד שבת. וכתב מהר״ר הירץ טריוש ז״ל המקובל, שהיה פה חזן, בפירוש התפילה שחיבר על טועמיה חיים זכו , שיש לטעום השאליט בערב שבת. ומצות עשה זו קיימתי בכל עוז23

23 אמירה זו ״ומצות עשה״ וכו׳ אינה נמצאת בכת״י

9) שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן רנ

יש לטעום התבשילים בערב שבת וטוב לטעום מכל תבשיל ותבשיל

Minimizing the importance: Just a taste

10) פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן רנ

מה שכתב [מ״א] מצוה לטעום, עיין סימן רמ״ט סעיף ג׳. ומכל מקום י״ל טועם ופולט, עיין סימן תקס״ז סעיף א׳, ולידע אם צריך מלח ותבלין

11) שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רמט

דרך אנשי מעשה להתענות בכל ערב שבת

12) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תענית סימן תקסז

השרוי בתענית יכול לטעום כדי רביעית, ובלבד שיפלוט

Reason #1c: Be prepared so no chillul Shabbos

13) שמירת שבת כהלכתה פרק מב

ואולי י״ל עוד, כדי שלא יבוא לחילול שבת ע״י הוספת מלח וכדו׳.

Do men need to do it today or does it suffice if those cooking the food taste it?

14) ליקוטי מהרי״ח ח״ב עמוד יד

טעימת התבשילין בער״ש, הטעם

ועיין במג״א סימן ר״ן ס״ק א׳ בשם כתבים (שער הכוונות ענין ליל ו׳ ד״ה ענין המחשבה) [לז] שמצוה **לטעום בערב שבת התבשילין**, וכ״כ במטה משה (ח״ד אות ת״ח) שמנהג אנשי מעשה לטעום התבשילין בערב שבת [ז], כדי לתקנם כהוגן ויהיו נאכלים לתאוה, ושכן מצא בשם הירושלמי **טועמיה חיים זכו**, מצוה לטעום קודם השבת טעם תבשילי שבת ע״ש, אך אנן סמכינן על הנשים המבשלים שהם טועמים התבשילין לתקנם, עם כל זה מנהג אנשי מעשה לטעום בעצמם מאיזה תבשיל של שבת, כי בודאי חוץ מזה הטעם הפשוט [לח] יש בזה ג״כ איזה סוד [לט].

Something bigger

15) משנה ברורה סימן רנ

מצוה לטעום מכל תבשיל בע"ש כדי לתקנן יפה כהוגן ועיין בספר שלחן שלמה דהטעימה בשבת מכל מין בודאי היא מצוה ורמז לזה טועמיה חיים זכו

16) שלחן שלמה

רנ הכנת הסעודה לשבת . ובו ב"ס :

א ישכים בבוקר להכין צרכי שבת ואפי' יש לו כמה עבדים לשמשו ישתדל להכין בעצמו שום דבר לצרכי שבת ולא יאמר אדם לא אמנום בבודי כי זה כבודו שמכבד את השבת כמו שמצינו בגמרא דכמה תנאים עשו בעצמם לכ"ש אע"פ שהיה לדם עבדים . ויאמר על כ"ד שקונה לכבוד שבת ומצוה להכין בחד בשבת לשבת ואם ימצא דבר נאה היטנו יהיה השניה לשבת ואז יאכל כל ימיו לכבוד שבת . ומצוה לטעום מכל תבשיל בע"ש ופשיטא בשבת נ"ל . וירבה בשר ויין ומגדני' כפי יכלתו וע"ל סימן רס"ב :

17) שער הציון סימן רנ

ח) אליה רבה. ובשולחן שלמה משמע דעצם הטעימה היא מצוה

What's the מצוה?

Approach #1: Shows how special it is!

18) קובץ הלכות שבת ח"א עמוד לד

טעימת התבשילין בערב שבת

כח. מצוה לטעום מן התבשילים בער"ש, ובטעימת אחד מן המאכלים סגי, ואפילו אם יודע שהתבשילים מתוקנים יפה עדיין איכא מצוה בטעימתו[מט].

וע"כ שגם בער"ש הוי עצם הטעימה מצוה, וכן אמר מו"ר שליט"א דענין הטעימה בער"ש אין עיקרו לראות אם מתוקן יפה, אלא משום כבוד שבת שבזה מראה חביבות למאכלי שבת, עכ"ד.

ואמר מו"ר שליט"א דכיון דהטעימה אינו משום תיקון התבשילים בפועל רק מצד כבוד השבת, מסתברא דסגי בטעימת תבשיל אחד, וגם מסתברא שמתקיימת גם במאכלים שקנה מן השוק, ואפי' במיני מאפייה כגון עוגיות וכדו', וכן במיני שתייה המיוחדים לשבת, עכ"ד. וראיתי בנמוקי או"ח (סי' רנ) שכתב שהמנהג שאין טועמין מכל תבשיל אלא רק מאכל אחד בלבד, ע"ש.

19) הערות לחו"י

* **בטועם בערב שבת דג או דגים מדגים קטנים משום טועמיה חיים זכו ואין בהם כזית המחויב לברך ברכה אחרונה.** נראה פשוט דאלו הטועמין ערב שבת אינן בכלל מטעמת דאין כוונתם אלא לאכול משום עונג שבת, וקרי להו טעימה מפני שאינן אוכלין אלא דבר מועט כשיעור טעימה, תדע שהרי שותין מעט יין שרוף ואוכלין מהתבשיל מעט ואין כוונתם לראות אם הוא צריך מלח או תבלין, שהרי אוכלין דבר שכבר נתבשל ואם ימצא מלוח או חסר איזה דבר לא יועיל לו תיקון אחר כך, ולכך בלי ספק צריך ברכה ראשונה והוי כדעלמא דקיימא לן ברכה ראשונה אין לה שיעור. וברכה אחרונה פשיטא

Approach #2: Infuse erev Shabbos with Shabbos

20) ספר טעמי המנהגים אות ר"נ

(רנ) טעם. שנקרא יום ששי ערב שבת. לשון חערובות. כי ביום ששי יתערב
שם קדושת שבת הבא. כי ערב שבת כולא כממולא בין ששבת וחול
ובו מתערבים ומתמלאים. ולכן קורין בקידוש יום ששי ויכולו שמים ביחד הנם
בויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו כו' כי באמת יום ששי הוא המחבר את יום
השבת לחול ולרמז זה אנו קורין את ליל שבת על יום ששי שקורין בל"א פרייטאג
צו נאכט. וכן להפך ביליאת שבת אנו קורין את ליל א' על שבת בל"א שבת
צו נאכט. ונלאורה כי' ראוי לכיות בספך לקרות את ליל כניסת שבת על שם
שבת יליל יליאת שבת על החול כי הלילה הוכיח אחר היום שלאחריו רק כי
מורה כנ"ל על קדושת שבת שמתערב בחול") ולכן גם בליל מוצאי שבת קורין על
שם שבת הקדושה שבת מספיע לימי החול. זרע קודש פ' בראשית. וע"ל סעי'
תכ"ז וסי' ליקוטים סעי' קי"א וסעי' קי"ג:

Does Shabbos food have sanctity?

21) פתחי תשובה יורה דעה סימן שמא

אוכל בשר עי' בספר ברכי יוסף להגאון חכם חיד"א ז"ל בא"ח סימן תקנ"א שיש מקילין בשבוע שחל ט"ב לאכול בשר מבושל שנשתייר מסעודת שבת וראיה מהא דאיתא בחולין י"ז אברי בשר נחירה כו' וכתבו הפוסקים להקל בדרבנן ע"ש. ולפ"ז גם כאן יש מקום קצת להתיר בחול במה שנשתייר מסעודת שבת דפשיטא דהא דאונן אסור לאכול בשר הוא מדרבנן מכ"ש לפמ"ש התוספות במ"ק דף כ"ג ע"ב בד"ה ואינו אוכל בשר דמדינא מותר אונן בבשר כל זמן שאינו כשלמים דהיינו שעבר שני ימים משחיטתו אלא שאין רגילין בו היתר עיין שם ואם כן מה שנשתייר משבת בודאי עברו עליו שני ימים דע"כ נשחט בערב שבת. אמנם לפי מה שכתב (בתשובת נודע ביהודה תנינא חי"ד סי' ס"ד) (הבאתיו לעיל סימן קט"ו סק"ז) נסתר היתר הנ"ל ופשיטא דגם לענין שבוע שחל תשעה באב אין להקל בזה

22) ברכי יוסף אורח חיים סימן תקנא

יש מקילין לאכול בשר מבושל שנשתייר מסעודת שבת. ושמעתי מי שהביא ראיה להתיר מההיא דאבעיא לן פ"ק דחולין (יז א) אברי בשר נחירה שנכנסו לארץ אי אמרינן הואיל ואשתרי אשתרי. וכתב הרא"ש שם (סי' כג) דנ"מ לדידן, עש"ב. וכתבו הפוסקים דבדרבנן נקיטינן להקל. וה"ה הכא דהוי מנהג בעלמא אמרינן בהא הואיל ואשתרי לשבת אשתרי לחול, עכ"ד. ואף שיש לדחות ראיה זו לפי מה שמחלקי רבנן בתראי הלא בספרתם, והארכנו בזה במקום אחר בס"דג. מ"מ אין למחות במקלים

Does physical food even have sanctity?

23) תלמוד בבלי מסכת סוטה דף יד עמוד א

דרש רבי שמלאי: מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לא״י? וכי לאכול מפריה הוא צריך? או לשבוע מטובה הוא צריך? אלא כך אמר משה: הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בא״י, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי

24) טור אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רח

וכתב עוד וי״א ונאכל מפריה ונשבע מטובה ואין לאומרו שאין לחמוד הארץ בשביל פריה וטובה אלא לקיים מצות התלויות בה ע״כ ובה״ג ישנו וא״א הרא״ש ז״ל לא היה אומרו וגם לא היה אומר ונודה לך

25) בית יוסף אורח חיים סימן רח

וכתב עוד ויש אומרים ונאכל מפריה ונשבע מטובה ואין לאמרו שאין לחמוד הארץ בשביל פריה וכו׳ ואדוני אבי ז״ל היה אומרו. נראה שטעמו מפני שהיה מפרש שמה שאנו אומרים ונאכל מפריה ונשבע מטובה אין התכלית בשביל האכילה אלא מה שאומר אחר כך ונברכך עליה בקדושה ובטהרה הוא התכלית אלא דמשום דברכה אתיא מפני האכילה הוא אומר ונאכל מפריה ונשבע מטובה

26) ב״ח אורח חיים סימן רח

תימה הלא קדושת הארץ הנשפעת בה מקדושת הארץ העליונה היא נשפעת גם בפירותיה שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ כי על כן הזהיר ואמר בסוף פרשת מסעי (במדבר לה לד) ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה כי אני ה׳ שוכן בתוך בני ישראל ואמר אם תטמאו את הארץ נמשכת הטומאה גם בפירותיה היונקים ממנה וכבר נסתלקה השכינה מקרב הארץ אשר אני שוכן בתוכה ממש בגוף הארץ נסתלקה מפני הטומאה שטימאתם אותה ונמשך מזה כי גם כן אנכי מסלק שכינתי מתוך בני ישראל כי עד עתה היכל ה׳ המה היו בני ישראל לפי שהשכינה היתה שורה בקרבם ממש ועתה באכלם פירות היונקים מטומאת הארץ נסתלקה השכינה כי כשהטומאה נכנסת עם אכילת פירות בתוך בני ישראל יוצאת כנגדה הקדושה מקרב ישראל <u>ועל כן ניחא שאנו מכניסין בברכה זו ונאכל מפריה ונשבע מטובה כי באכילת פירותיה אנו ניזונים מקדושת השכינה ומטהרתה ונשבע מטובתה</u>

What do you do on days when you can’t eat meat or eat at all?

27) שמירת שבת כהלכתה פרק מב

סא. מצוה לטעום מכל תבשיל בערב־שבת כדי לוודא שטעמו טוב, ואינו צריך עוד כל תיקון (רלה). **ובערב־שבת חזון לא יבלע את שהוא טועם מן התבשיל הבשרי, כי הרי המנהג הוא לא לאכול בשר בתשעת הימים אשר מראש־חודש אב, חוץ מבשבת עצמה** (רלו).

וכן עשרה בטבת שחל בערב־שבת מותר לטעום התבשיל שהכין לשבת, אבל לא יבלע ממנו, וגם המתענה בערב־שבת תענית יחיד, כמו הנוהג לצום ביום־השנה (יהצ״ט), דינו כן (רלז).